

POMOC PRAWNA
PORADY OBYWATELSKIE
MEDIACJA

POWIAT
POZNAŃSKI

INFORMATOR

EDUKACJA PRAWNA

Informacje, porady prawne oraz przydatne wskazówki z zakresu przestępstw, wykroczeń, przemocy domowej, prawa cywilnego oraz Nieodpłatnej Pomocy Prawnej.

Wielkopolskie
Centrum Pomocy
Prawnej i Mediacji

Szanowni Czytelnicy,

z ogromną radością zapraszam Was do zapoznania się z nowym informatorem dotyczącym pomocy prawnej, wydanym przez Wielkopolskie Centrum Pomocy Prawnej i Mediacji. Wspólnie ze współpracownikami z wielkim zaangażowaniem pracujemy nad zapewnieniem nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej dla mieszkańców naszego regionu.

Od kilku lat nasza fundacja prowadzi punkty nieodpłatnej pomocy prawnej, gdzie nasi wykwalifikowani prawnicy (adwokaci, radcowie prawni) służą swoją wiedzą i doświadczeniem, pomagając rozwiązywać różnorodne problemy prawne. Naszym celem jest zapewnienie dostępu do sprawiedliwości dla wszystkich, niezależnie od ich statusu społecznego czy finansowego.

Wierzę, że wiedza prawnicza jest niezwykle istotna i może mieć ogromny wpływ na nasze życie. Dlatego też, oprócz pomocy prawnej, skupiamy się na edukacji prawnej, organizując spotkania, wydając informatory, plakaty, ulotki, spoty radiowe itp., które mają na celu zwiększenie świadomości prawnej wśród społeczności lokalnej.

Jestem niezmiernie wdzięczny za zaufanie, jakim obdarzyliście naszą fundację, korzystając z naszych usług i szukając pomocy. Dzięki Waszemu wsparciu możemy kontynuować naszą misję i dążyć do jeszcze szerszego zakresu pomocy prawnej i edukacji prawnej.

W sposób szczególny pragnę podziękować Staroście Poznańskiemu za zaufanie i wsparcie finansowe Naszych działań w powiecie poznańskim.

Serdecznie zapraszam Was do korzystania z naszego informatora, który zawiera cenne informacje, porady prawne oraz przydatne wskazówki. Mam nadzieję, że będzie on dla Was cennym źródłem wiedzy i pomoże Wam w rozwiązywaniu Waszych problemów prawnych i odpowie chociaż w części na nurtujące Was pytania.

Życzę Wam owocnej lektury.

Z wyrazami szacunku,

/-/ Łukasz Nyczkowski
Prezes Zarządu Wielkopolskiego
Centrum Pomocy Prawnej i Mediacji

Spis treści

PRZESTĘPSTWO	5
Zasady odpowiedzialności karnej	5
Rodzaje czynów zabronionych	5
Kto odpowiada za popełnienie przestępstwa	6
Formy popełnienia przestępstwa	6
Wyłączenie odpowiedzialności karnej	7
Rodzaje kar:	9
Środki karne:	10
WYKROCZENIE	11
Zasady odpowiedzialności za wykroczenie	11
Kary, środki karne i zasady ich wymiaru	14
PRZEMOC DOMOWA	16
Rodzaje przemocy domowej	16
Przyczyny przemocy domowej	16
Skutki przemocy domowej	16
Formy udzielanej pomocy	18
Procedura "Niebieskie Karty"	18
PRAWO CYWILNE – WYBRANE ZAGADNIENIA	26
NIEODPŁATNA POMOC PRAWNA	32
Gdzie mogę udać się po poradę?	33
Wykaz Punktów nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego	35

Stan prawny aktualny na dzień 30 sierpnia 2023 r.

Materiał zebrał i opracował: Łukasz Nyczkowski

Okładka stworzona przy pomocy grafiki ze strony [Freepik.com](https://www.freepik.com)

PRZESTĘPSTWO

Przestępstwo jest zbrodnią albo występkiem.

- Zbrodnią jest czyn zabroniony zagrożony karą pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3 albo karą surowszą.
- Występkiem jest czyn zabroniony zagrożony grzywną powyżej 30 stawek dziennych albo powyżej 5000 złotych, karą ograniczenia wolności przekraczającą miesiąc albo karą pozbawienia wolności przekraczającą miesiąc.

Zbrodnię można popełnić tylko umyślnie, występki można popełnić także nieumyślnie, jeżeli ustawa tak stanowi.

Zasady odpowiedzialności karnej

- Odpowiedzialności karnej podlega ten tylko, kto popełnia czyn zabroniony pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia.
- Nie stanowi przestępstwa czyn zabroniony, którego społeczna szkodliwość jest znikoma.
- Nie popełnia przestępstwa sprawca czynu zabronionego, jeżeli nie można mu przypisać winy w czasie czynu.

Ustawę karną polską Kodeks karny stosuje się do sprawcy, który popełnił czyn zabroniony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jak również na polskim statku wodnym lub powietrznym, chyba że umowa międzynarodowa, której Rzeczpospolita Polska jest stroną, stanowi inaczej.

Czyn zabroniony uważa się za popełniony w czasie, w którym sprawca działał lub zaniechał działania, do którego był obowiązany.

Rodzaje czynów zabronionych

- Czyn zabroniony popełniony jest umyślnie, jeżeli sprawca ma zamiar jego popełnienia, to jest chce go popełnić albo przewidując możliwość jego popełnienia, na to się godzi.
- Czyn zabroniony popełniony jest nieumyślnie, jeżeli sprawca nie mając zamiaru jego popełnienia, popełnia go jednak na skutek niezachowania ostrożności wymaganej w danych okolicznościach, mimo że możliwość popełnienia tego czynu przewidywał albo mógł przewidzieć.

Kto odpowiada za popełnienie przestępstwa

Na zasadach określonych w kodeksie karnym, odpowiada ten, kto popełnia czyn zabroniony po ukończeniu 17 lat.

Nieletni, który po ukończeniu 15 lat dopuszcza się czynu zabronionego określonego w art. 134, art. 148 § 1, 2 lub 3, art. 156 § 1 lub 3, art. 163 § 1 lub 3, art. 166, art. 173 § 1 lub 3, art. 197 § 3 lub 4, art. 223 § 2, art. 252 § 1 lub 2 oraz w art. 280 kodeksu karnego, może odpowiadać na zasadach określonych w tym kodeksie, jeżeli okoliczności sprawy oraz stopień rozwoju sprawcy, jego właściwości i warunki osobiste za tym przemawiają, a w szczególności, jeżeli poprzednio stosowane środki wychowawcze lub poprawcze okazały się bezskuteczne. W takim wypadku orzeczona kara nie może przekroczyć dwóch trzecich górnej granicy ustawowego zagrożenia przewidzianego za przypisane sprawcy przestępstwo, sąd może zastosować także nadzwyczajne złagodzenie kary.

W stosunku do sprawcy, który popełnił występki po ukończeniu lat 17, lecz przed ukończeniem lat 18, sąd zamiast kary stosuje środki wychowawcze, lecznicze albo poprawcze przewidziane dla nieletnich, jeżeli okoliczności sprawy oraz stopień rozwoju sprawcy, jego właściwości i warunki osobiste za tym przemawiają.

Uwaga!

Ten sam czyn może stanowić tylko jedno przestępstwo. Jeżeli czyn wyczerpuje znamiona określone w dwóch albo więcej przepisach ustawy karnej, sąd skazuje za jedno przestępstwo na podstawie wszystkich zbiegających się przepisów. W takim wypadku sąd wymierza karę na podstawie przepisu przewidującego karę najsurowszą, co nie stoi na przeszkodzie orzeczeniu innych środków przewidzianych w ustawie na podstawie wszystkich zbiegających się przepisów.

Formy popełnienia przestępstwa

Usiłowanie

Za usiłowanie odpowiada ten, kto w zamiarze popełnienia czynu zabronionego swoim zachowaniem bezpośrednio zmierza do jego dokonania, które jednak nie następuje. Usiłowanie zachodzi także wtedy, gdy sprawca nie uświadamia sobie, że dokonanie jest niemożliwe ze względu na brak przedmiotu nadającego się do popełnienia na nim czynu zabronionego lub ze względu na użycie środka nie nadającego się do popełnienia czynu zabronionego. Nie będzie

podlegać karze za usiłowanie, ten kto dobrowolnie odstąpił od dokonania lub zapobiegł skutkowi stanowiącemu znamię czynu zabronionego.

Przygotowanie

Zachodzi tylko wtedy, gdy sprawca w celu popełnienia czynu zabronionego podejmuje czynności mające stworzyć warunki do przedsięwzięcia czynu zmierzającego bezpośrednio do jego dokonania, w szczególności w tymże celu wchodzi w porozumienie z inną osobą, uzyskuje lub przysposabia środki, zbiera informacje lub sporządza plan działania. Nie podlega karze za przygotowanie, ten kto dobrowolnie od niego odstąpił, w szczególności zniszczył przygotowane środki lub zapobiegł skorzystaniu z nich w przyszłości. W razie wejścia w porozumienie z inną osobą w celu popełnienia czynu zabronionego, nie podlega karze ten, kto nadto podjął istotne starania zmierzające do zapobieżenia dokonaniu.

Sprawstwo i podżeganie

Za sprawstwo odpowiada nie tylko ten, kto wykonuje czyn zabroniony sam albo wspólnie i w porozumieniu z inną osobą, ale także ten, kto kieruje wykonaniem czynu zabronionego przez inną osobę lub wykorzystując uzależnienie innej osoby od siebie, poleca jej wykonanie takiego czynu. Za podżeganie odpowiada ten, kto chcąc, aby inna osoba dokonała czynu zabronionego, nakłania ją do tego.

Pomocnictwo

pomocnictwo odpowiada ten, kto w zamiarze, aby inna osoba dokonała czynu zabronionego, swoim zachowaniem ułatwia jego popełnienie, w szczególności dostarczając narzędzie, środek przewozu, udzielając rady lub informacji. Za pomocnictwo odpowiada także ten, kto wbrew prawnemu, szczególnemu obowiązkowi niedopuszczenia do popełnienia czynu zabronionego swoim zaniechaniem ułatwia innej osobie jego popełnienie.

Wyłączenie odpowiedzialności karnej

- Nie popełnia przestępstwa, kto w obronie koniecznej odiera bezpośredni, bezprawny zamach na jakiegokolwiek dobro chronione prawem.

- W razie przekroczenia granic obrony koniecznej, w szczególności gdy sprawca zastosował sposób obrony niewspółmierny do niebezpieczeństwa zamachu, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia.
- Nie podlega karze, kto przekracza granice obrony koniecznej, odpierając zamach polegający na wdarciu się do mieszkania, lokalu, domu albo na przylegający do nich ogrodzony teren lub odpierając zamach poprzedzony wdarciem się do tych miejsc, chyba że przekroczenie granic obrony koniecznej było rażące.
- Nie podlega karze, kto przekracza granice obrony koniecznej pod wpływem strachu lub wzburzenia usprawiedliwionych okolicznościami zamachu.

Stan wyższej konieczności

Nie popełnia przestępstwa, kto działa w celu uchylenia bezpośredniego niebezpieczeństwa grożącego jakimkolwiek dobru chronionemu prawem, jeżeli niebezpieczeństwa nie można inaczej uniknąć, a dobro poświęcone przedstawia wartość niższą od dobra ratowanego.

W razie przekroczenia granic stanu wyższej konieczności, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia.

Eksperyment poznawczy

Nie popełnia przestępstwa, kto działa w celu przeprowadzenia eksperymentu poznawczego, medycznego, technicznego lub ekonomicznego, jeżeli spodziewana korzyść ma istotne znaczenie poznawcze, medyczne lub gospodarcze, a oczekiwanie jej osiągnięcia, celowość oraz sposób przeprowadzenia eksperymentu są zasadne w świetle aktualnego stanu wiedzy.

Błąd co do okoliczności

Nie popełnia przestępstwa, kto pozostaje w usprawiedliwionym błędzie co do okoliczności stanowiącej znamię czynu zabronionego.

Usprawiedliwione błędne przekonanie

Nie popełnia przestępstwa, kto dopuszcza się czynu zabronionego w usprawiedliwionym błędnym przekonaniu, że zachodzi okoliczność wyłączająca bezprawność albo winę.

Usprawiedliwiona nieświadomość

Nie popełnia przestępstwa, kto dopuszcza się czynu zabronionego w usprawiedliwionej nieświadomości jego bezprawności.

Niepoczytalność

Nie popełnia przestępstwa ten, kto z powodu choroby psychicznej, upośledzenia umysłowego lub innego zakłócenia czynności psychicznych, nie mógł w czasie czynu rozpoznać jego znaczenia lub pokierować swoim postępowaniem. Nie dotyczy to jednak sytuacji, gdy sprawca wprowadził się w stan nietrzeźwości lub odurzenia powodujący wyłączenie lub ograniczenie poczytalności, które przewidywał albo mógł przewidzieć.

Rodzaje kar:

- grzywna
- ograniczenie wolności
- pozbawienie wolności
- 25 lat pozbawienia wolności
- dożywotnie pozbawienie wolności

Grzywna

Grzywnę wymierza się w stawkach dziennych, określając liczbę stawek oraz wysokość jednej stawki. Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, najniższa liczba stawek wynosi 10, zaś najwyższa 540. Sąd może wymierzyć grzywnę także obok kary pozbawienia wolności jeżeli sprawca dopuścił się czynu w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub gdy korzyść majątkową osiągnął.

Ustalając stawkę dzienną, sąd bierze pod uwagę dochody sprawcy, jego warunki osobiste, rodzinne, stosunki majątkowe i możliwości zarobkowe. Stawka dzienna nie może być niższa od 10 złotych, ani też przekraczać 2000 złotych.

Ograniczenie wolności

Jeżeli ustawa kodeks karny nie stanowi inaczej, kara ograniczenia wolności trwa najkrócej miesiąc, najdłużej 2 lata. Wymierza się ją w miesiącach i latach.

Kara ograniczenia wolności polega na:

- obowiązku wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne
- potrąceniu od 10% do 25% wynagrodzenia za pracę w stosunku miesięcznym na cel społeczny wskazany przez sąd

W czasie odbywania kary ograniczenia wolności skazany:

- nie może bez zgody sądu zmieniać miejsca stałego pobytu
- ma obowiązek udzielania wyjaśnień dotyczących przebiegu odbywania kary

Praca na cele społeczne to nieodpłatna, kontrolowana praca wykonywana w wymiarze od 20 do 40 godzin w stosunku miesięcznym.

Potrącenie wynagrodzenia za pracę może być orzeczone wobec osoby zatrudnionej w okresie, na jaki zostało orzeczone potrącenie. Skazany nie może w tym czasie rozwiązać bez zgody sądu stosunku pracy.

Pozbawienie wolności

Kara pozbawienia wolności trwa najkrócej miesiąc, najdłużej 15 lat i wymierza się ją w miesiącach i latach. Jeżeli przestępstwo jest zagrożone tylko karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą 8 lat, a wymierzona za nie kara pozbawienia wolności nie byłaby surowsza od roku, sąd może zamiast tej kary orzec karę ograniczenia wolności nie niższą od 3 miesięcy albo grzywnę nie niższą od 100 stawek dziennych, jeżeli równocześnie orzeka środek karny, środek kompensacyjny lub przepadek.

Środki karne:

- pozbawienie praw publicznych
- zakaz zajmowania określonego stanowiska, wykonywania określonego zawodu lub prowadzenia określonej działalności gospodarczej
- zakaz prowadzenia działalności związanej z wychowaniem, leczeniem, edukacją małoletnich lub z opieką nad nimi
- zakaz zajmowania stanowiska lub wykonywania zawodu lub pracy w organach i instytucjach państwowych i samorządu terytorialnego, a także w spółkach prawa handlowego, w których Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego

posiadają bezpośrednio lub pośrednio przez inne podmioty co najmniej 10% akcji lub udziałów

- zakaz przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, kontaktowania się z określonymi osobami, zbliżania się do określonych osób lub opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu
- zakaz wstępu na imprezę masową
- zakaz wstępu do ośrodków gier i uczestnictwa w grach hazardowych
- nakaz okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym
- zakaz prowadzenia pojazdów
- świadczenie pieniężne
- podanie wyroku do publicznej wiadomości

Źródło: ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 2022 r., poz. 1138 ze zm.)

WYKROCZENIE

Zasady odpowiedzialności za wykroczenie

- Odpowiedzialności za wykroczenie podlega ten tylko, kto popełnia czyn społecznie szkodliwy, zabroniony przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia pod groźbą kary aresztu, ograniczenia wolności, grzywny do 5000 złotych lub nagany.
- Nie popełnia wykroczenia sprawca czynu zabronionego, jeżeli nie można mu przypisać winy w czasie czynu.

Na zasadach określonych w ustawie kodeks wykroczeń odpowiada ten, kto popełnił wykroczenie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jak również na polskim statku wodnym lub powietrznym.

Wykroczenie uważa się za popełnione w czasie, w którym sprawca działał lub zaniechał działania, do którego był obowiązany.

Wykroczenie uważa się za popełnione na miejscu, gdzie sprawca działał lub zaniechał działania, do którego był obowiązany, albo gdzie skutek nastąpił lub miał nastąpić.

Stosunek psychiczny do popełnionego wykroczenia

Wykroczenie można popełnić zarówno umyślnie, jak i nieumyślnie, chyba że ustawa przewiduje odpowiedzialność tylko za wykroczenie umyślnie.

- Wykroczenie umyślnie zachodzi wtedy, gdy sprawca ma zamiar popełnienia czynu zabronionego, to jest chce go popełnić albo przewidując możliwość jego popełnienia na to się godzi.
- Wykroczenie nieumyślnie zachodzi, jeżeli sprawca nie mając zamiaru jego popełnienia, popełnia je jednak na skutek niezachowania ostrożności wymaganej w danych okolicznościach, mimo że możliwość popełnienia tego czynu przewidywał albo mógł przewidzieć.

Nieświadomość tego, że czyn jest zagrożony karą, nie wyłącza odpowiedzialności, chyba że nieświadomość była usprawiedliwiona.

Nie popełnia wykroczenia umyślnego, kto pozostaje w błędzie co do okoliczności stanowiącej znamię czynu zabronionego.

Wiek sprawcy

Na zasadach określonych w ustawie kodeks wykroczeń odpowiada ten, kto popełnia czyn zabroniony po ukończeniu lat 17.

Zbieg wykroczenia z przestępstwem

Jeżeli czyn będący wykroczeniem wyczerpuje zarazem znamiona przestępstwa, orzeka się za przestępstwo i za wykroczenie, z tym że jeżeli orzeczono za przestępstwo i za wykroczenie karę lub środek karny tego samego rodzaju, wykonuje się surowszą karę lub środek karny.

Odpowiedzialność za usiłowanie

Za usiłowanie odpowiada ten, kto w zamiarze popełnienia czynu zabronionego swoim zachowaniem bezpośrednio zmierza do jego dokonania, które jednak nie następuje. Nie podlega karze za usiłowanie, kto dobrowolnie odstąpił od czynu lub zapobiegł skutkowi stanowiącemu znamię czynu zabronionego.

Odpowiedzialność za podżeganie

Za podżeganie odpowiada ten, kto chcąc, aby inna osoba dokonała czynu zabronionego, nakłania ją do tego.

Odpowiedzialność za pomocnictwo

Odpowiada za pomocnictwo, kto w zamiarze, aby inna osoba dokonała czynu zabronionego, swoim zachowaniem ułatwia jego popełnienie, w szczególności dostarczając narzędzie, środek przewozu, udzielając rady lub informacji. Za pomocnictwo odpowiada także ten, kto wbrew prawnemu, szczególnemu obowiązkowi niedopuszczenia do popełnienia czynu zabronionego swoim zaniechaniem ułatwia innej osobie jego popełnienie.

Obrona konieczna

Nie popełnia wykroczenia, kto w obronie koniecznej odpięra bezpośredni bezprawny zamach na jakiegokolwiek dobro chronione prawem.

Stan wyższej konieczności

Nie popełnia wykroczenia, kto działa w celu uchylenia bezpośredniego niebezpieczeństwa grożącego dobru chronionemu prawem, jeżeli niebezpieczeństwa nie można inaczej uniknąć, a dobro poświęcone nie przedstawia wartości oczywiście większej niż dobro ratowane.

Niepoczytalność sprawcy wykroczenia

Nie popełnia wykroczenia ten, kto z powodu choroby psychicznej, upośledzenia umysłowego lub innego zakłócenia czynności psychicznych, nie mógł w czasie czynu rozpoznać jego znaczenia lub pokierować swoim postępowaniem.

Jeżeli w czasie popełnienia wykroczenia zdolność rozpoznawania znaczenia czynu lub kierowania postępowaniem była w znacznym stopniu ograniczona, można odstąpić od wymierzenia kary lub środka karnego.

Wyżej wymienionych przestępstw nie stosuje się, gdy sprawca wykroczenia wprawił się w stan nietrzeźwości lub odurzenia powodujący wyłączenie lub ograniczenie poczytalności, które przewidywał albo mógł przewidzieć.

Kary, środki karne i zasady ich wymiaru

Karami przewidzianymi w kodeksie wykroczeń są:

- areszt
- ograniczenie wolności
- grzywna
- nagana

Areszt

Kara aresztu trwa najkrócej 5, najdłużej 30 dni i wymierza się ją w dniach.

Ograniczenie wolności

Kara ograniczenia wolności trwa 1 miesiąc. W czasie jej odbywania ukarany:

- nie może bez zgody sądu zmieniać miejsca stałego pobytu
- jest obowiązany do wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne
- ma obowiązek udzielania wyjaśnień dotyczących przebiegu odbywania kary

Obowiązkowa praca

Obowiązek ten polega na wykonywaniu nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w odpowiednim zakładzie pracy, placówce służby zdrowia, opieki społecznej, organizacji lub instytucji niosącej pomoc charytatywną lub na rzecz społeczności lokalnej w wymiarze od 20 do 40 godzin. W stosunku do osoby zatrudnionej organ orzekający, zamiast wyżej wymienionego obowiązku, może orzec potrącenie od 10 do 25% wynagrodzenia za pracę na rzecz Skarbu Państwa albo na cel społeczny wskazany przez organ orzekający, a w okresie odbywania kary ukarany nie może rozwiązać bez zgody sądu stosunku pracy.

Wymierzając karę ograniczenia wolności, organ orzekający może zobowiązać ukaranego do:

- naprawienia w całości albo w części szkody wyrządzonej wykroczeniem
- przeproszenia pokrzywdzonego

Grzywna oraz zasady wymiaru grzywny

Grzywnę wymierza się w wysokości od 20 do 5000 złotych, chyba że ustawa stanowi inaczej. Za niektóre wykroczenia wskazane w kodeksie wykroczeń grzywnę wymierza się w wysokości do 30 000 złotych.

Środki karne

- zakaz prowadzenia pojazdów
- przepadek przedmiotów
- nawiązka
- obowiązek naprawienia szkody
- podanie orzeczenia o ukaraniu do publicznej wiadomości w szczególny sposób
- inne środki karne określone przez ustawę

Zakaz prowadzenia pojazdów

Zakaz prowadzenia pojazdów wymierza się w miesiącach lub latach, na okres od 6 miesięcy do 3 lat. Orzekając zakaz prowadzenia pojazdów określa się rodzaj pojazdu, którego zakaz dotyczy.

Przepadek przedmiotów

Przepadek przedmiotów obejmuje narzędzia lub inne przedmioty, które służyły lub były przeznaczone do popełnienia wykroczenia, a jeżeli przepis szczególny tak stanowi – także przedmioty pochodzące bezpośrednio lub pośrednio z wykroczenia.

Nawiązka

Nawiązkę orzeka się na rzecz pokrzywdzonego w wypadkach przewidzianych w przepisach szczególnych.

Podanie orzeczenia o ukaraniu do publicznej wiadomości

Podanie orzeczenia o ukaraniu do publicznej wiadomości w szczególny sposób orzeka się wtedy, gdy może to mieć znaczenie wychowawcze.

Źródło: ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (Dz. U. 2022 r., poz. 2151 ze zm.)

PRZEMOC DOMOWA

Przemoc domowa to szeroki temat, który obejmuje różne formy agresji, nadużyć i znęcania się nad domownikami. Poniżej przedstawiam kilka podtematów, które warto zapamiętać:

Rodzaje przemocy domowej

- fizyczna przemoc domowa: bicie, kopanie, zadawanie obrażeń
- psychologiczna przemoc domowa: zastraszanie, poniżanie, kontrola emocjonalna
- ekonomiczna przemoc domowa: kontrola finansowa, ograniczanie dostępu do środków finansowych
- seksualna przemoc domowa: nękanie seksualne, gwałt, wymuszanie działań seksualnych
- cyfrowa przemoc domowa: stalking, nękanie przez media społecznościowe, kontrola online

Przyczyny przemocy domowej

- dysfunkcyjne relacje rodzinne
- niskie poczucie własnej wartości i pewności siebie u sprawcy
- nadużycie substancji psychoaktywnych
- wyuczone zachowania z rodzin z przemocą, w których wyrastali sprawcy

Skutki przemocy domowej

- fizyczne i emocjonalne obrażenia ofiar
- trauma i problemy emocjonalne, takie jak depresja i lęki
- naukowe i edukacyjne trudności u dzieci będących świadkami przemocy

- poważne konsekwencje zdrowotne, włączając śmierć ofiar

Przemoc domowa – definiowana jest jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia
- naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną
- powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę
- ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej
- istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej

Przez osobę doznającą przemocy domowej – należy rozumieć:

- małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków
- wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków
- rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków
- osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków
- osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania
- małoletniego, w tym także kiedy jest świadkiem przemocy – wobec których jest stosowana przemoc domowa

Przez osobę stosującą przemoc domową – należy rozumieć pełnoletniego, który dopuszcza się przemocy domowej wobec wyżej wymienionych osób.

Formy udzielanej pomocy

Osobie doznającej przemocy domowej udziela się bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie:

- poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego
- interwencji kryzysowej i wsparcia
- ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobie stosującej przemoc domową korzystania ze wspólnie zajmowanego mieszkania z osobą doznającą przemocy domowej oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej
- zapewnienia osobie doznającej przemocy domowej bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla osób doznających przemocy domowej
- badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie
- zapewnienia osobie doznającej przemocy domowej, która nie ma tytułu prawnego do lokalu zajmowanego wspólnie z osobą stosującą przemoc domową, pomocy w uzyskaniu mieszkania

Procedura "Niebieskie Karty"

Podjęcie interwencji w środowisku odbywa się na podstawie procedury „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby doznającej przemocy domowej ani osoby stosującej przemoc domową. Procedura ta obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez osoby do tego powołane z mocy ustawy, w związku z uzasadnionym podejrzeniem stosowania przemocy domowej.

Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta” w przypadku powzięcia w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych

podejrzenia stosowania przemocy wobec osób doznających przemocy domowej lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej.

Zakończenie procedury „Niebieskie Karty” następuje w przypadku ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia, że zaprzestano dalszego stosowania przemocy domowej lub w sytuacji rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

Ważne!

Jeżeli osoba stosująca przemoc domową wspólnie zajmująca mieszkanie swoim zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy domowej czyni szczególnie uciążliwym wspólne zamieszkiwanie, osoba doznająca tej przemocy może żądać, aby sąd zobowiązał ją do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazał zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia.

Osoba doznająca przemocy domowej może żądać, aby sąd wydał wobec osoby stosującej przemoc domową zakaz zbliżania się do niej na wyrażoną w metrach odległość lub zakazał osobie stosującej przemoc domową kontaktowania się z nią, gdy osoba stosująca przemoc domową swoim zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy domowej stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby doznającej tej przemocy.

Osoba doznająca przemocy domowej może żądać wydania zakazu kontaktowania się z nią także, gdy osoba stosująca przemoc domową nęka ją za pomocą środków komunikacji elektronicznej na odległość, wzbudzając u niej uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia lub istotnie narusza jej prywatność.

Jeżeli osoba doznająca przemocy domowej uczęszcza do szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, uprawia sport lub pracuje, może ona żądać, aby sąd wydał wobec osoby stosującej przemoc domową, stwarzającej zagrożenie dla jej życia lub zdrowia, zakaz wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do których uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, miejsca pracy lub innego miejsca, w którym zwykle lub regularnie przebywa osoba doznająca przemocy domowej, i przebywania na tym terenie.

Warto wiedzieć!

Osoby będące świadkami przemocy domowej powinny zawiadomić o tym Policję, prokuratora lub inny podmiot działający na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Źródło: ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 ze zm.)

Załącznik do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości
z dnia 3 sierpnia 2023 r. Dz. U. (poz. 1576)

WZÓR

Wniosek o: 1) zobowiązanie osoby stosującej przemoc domową do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia; 2) wydanie osobie stosującej przemoc domową zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia; 3) wydanie osobie stosującej przemoc domową zakazu zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej; 4) wydanie osobie stosującej przemoc domową zakazu kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej; 5) wydanie osobie stosującej przemoc domową zakazu wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do których uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, miejsca pracy lub innego miejsca, w którym zwykle lub regularnie przebywa osoba doznająca przemocy domowej, i przebywania na tym terenie.	Data wpływu (wypełnia sąd)
P o u c z e n i e 1. Wniosek należy wypełnić czytelnie, bez skreśleń i poprawek. 2. Każdą rubrykę niezacieniowaną należy wypełnić albo skreślić. Jeżeli po wpisaniu treści w rubryce pozostało wolne miejsce, należy je skreślić w sposób uniemożliwiający dopisywanie. 3. Do wniosku należy dołączyć załączniki w oryginale lub odpisie dla sądu oraz odpisy wniosku i załączników dla osób uczestniczących w sprawie. 4. W przypadku gdy treść nie mieści się w odpowiednich rubrykach, ciąg dalszy zamieszcza się na kolejnych, ponumerowanych kartach formatu A4, ze wskazaniem uzupełnianej rubryki. Pod dodaną do wniosku treścią należy złożyć podpis.	
1. Sąd rejonowy, do którego jest składany wniosek	
2. Wnioskodawca	

2.1. Imię i nazwisko:
2.2. Miejsce zamieszkania i adres (można dodatkowo podać numer telefonu lub adres poczty elektronicznej):
2.3. Data urodzenia lub numer PESEL, jeżeli został nadany:
2.4. Adres wnioskodawcy do doręczeń, jeżeli jest inny niż wskazany w rubryce 2.2:
3. ☐ Przedstawiciel ustawy wnioskodawcy ☐ Pełnomocnik wnioskodawcy (należy zaznaczyć właściwe okienko, gdy wniosek składa przedstawiciel ustawy lub pełnomocnik wnioskodawcy)
3.1. Imię i nazwisko:
3.2. Adres do doręczeń w przypadku wyznaczenia przedstawiciela ustawowego, jeżeli jest inny niż wskazany w rubryce 2.2 lub 2.4 (można dodatkowo podać numer telefonu lub adres poczty elektronicznej):
4. Uczestnik (dane osoby, której dotyczy wniosek – osoby, która stosuje przemoc domową)
4.1. Imię i nazwisko:
4.2. Miejsce zamieszkania i adres (można dodatkowo podać numer telefonu lub adres poczty elektronicznej):
4.3. Numer PESEL lub data urodzenia, jeżeli są znane:
4.4. Inni uczestnicy (w przypadku gdy jest składany wniosek o opuszczenie wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub wniosek o wydanie zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia należy wpisać osoby zamieszkujące z wnioskodawcą)
4.5. Imię i nazwisko:
4.6. Numer PESEL lub data urodzenia, jeżeli są znane:
4.7. Imię i nazwisko:
4.8. Numer PESEL lub data urodzenia, jeżeli są znane:
5. Wniosek i uzasadnienie
5.1. Wniosek
Wnoszę o (jeżeli wnioskodawca domaga się, aby sąd wydał orzeczenie wyłącznie w odniesieniu do zobowiązania lub wyłącznie w odniesieniu do wybranych zakazów, niepotrzebny punkt ze wskazanych poniżej należy skreślić): 1) zobowiązanie uczestnika do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia;

- 2) wydanie uczestnikowi zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia;
- 3) wydanie uczestnikowi zakazu zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej;
- 4) wydanie uczestnikowi zakazu kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej;
- 5) wydanie uczestnikowi zakazu wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do których uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, miejsca pracy lub innego miejsca, w którym zwykle lub regularnie przebywa osoba doznająca przemocy domowej, i przebywania na tym terenie.

5.1.1. Oznaczenie wspólnie zajmowanego mieszkania (należy wpisać adres, którego mają dotyczyć zobowiązanie lub zakaz):

5.1.2. Oznaczenie bezpośredniego otoczenia wspólnie zajmowanego mieszkania (należy wskazać w sposób opisowy otoczenie, którego mają dotyczyć zobowiązanie lub zakaz, przez wskazanie obszaru lub odległości, które uczestnik będzie obowiązany zachować):

5.1.3. Oznaczenie terenu szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do których uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, miejsca pracy lub innego miejsca, w którym zwykle lub regularnie przebywa osoba doznająca przemocy domowej (należy wskazać nazwę oraz adres obiektu lub w sposób opisowy otoczenie, którego ma dotyczyć zakaz lub zakazy, przez wskazanie obszaru lub odległości, które uczestnik będzie obowiązany zachować):

5.2. Uzasadnienie

5.2.1. W chwili składania wniosku (niepotrzebny punkt z czterech wskazanych poniżej należy skreślić):

- 1) wnioskodawca i uczestnik zamieszkują razem pod adresem wskazanym w rubryce 5.1.1 niniejszego wniosku;
- 2) uczestnik opuścił wskazane wspólnie zajmowane mieszkanie, a wnioskodawca w nim zamieszkuje;
- 3) wnioskodawca opuścił wskazane wspólnie zajmowane mieszkanie, a uczestnik w nim zamieszkuje;
- 4) uczestnik okresowo lub nieregularnie przebywa we wskazanym mieszkaniu oznaczonym w rubryce 5.1.1 niniejszego wniosku, a wnioskodawca w nim zamieszkuje.

W mieszkaniu tym zamieszkują także:

.....
.....

5.2.2. Postępowanie uczestnika czyni szczególnie uciążliwym wspólne z nim zamieszkiwanie (należy opisać zachowanie uczestnika, które czyni szczególnie uciążliwym wspólne z nim zamieszkiwanie, dodatkowo jeżeli w

związku z niewłaściwym zachowaniem uczestnika były podejmowane interwencje Policji lub Żandarmerii Wojskowej, należy je wskazać):

.....
.....

5.2.3. Wnoszę o przeprowadzenie dowodu z (wraz z oznaczeniem dowodu należy wyszczególnić fakty, które mają zostać wykazane tym dowodem; jeżeli wnioskodawca domaga się, aby sąd przeprowadził dowody jedynie w wybranym zakresie, niepotrzebny punkt ze wskazanych poniżej należy skreślić):

1) zeznań świadków (należy wskazać imię i nazwisko oraz adres świadka):

.....
.....

2) dokumentów (np. zaświadczenia lekarskie, dokumenty potwierdzające interwencje Policji lub Żandarmerii Wojskowej; jeżeli przed sądem toczyły się sprawy związane z przemocą w rodzinie, należy podać sąd i sygnaturę akt):

.....
.....

3) przesłuchania uczestników:

.....

4) innych:

.....
.....

5.3. Wniosek o udzielenie zabezpieczenia przez przedłużenie obowiązywania nakazu i zakazu lub zakazów (tę rubrykę formularza wypełniają jedynie wnioskodawcy, którzy domagają się udzielenia zabezpieczenia przez przedłużenie obowiązującego nakazu i zakazu lub zakazów wydanych uprzednio przez Policję lub Żandarmerię Wojskową; pozostali wnioskodawcy skreślają rubrykę 5.3)

Wnoszę o udzielenie zabezpieczenia przez przedłużenie obowiązywania (jeżeli wnioskodawca domaga się, aby sąd wydał orzeczenie o zabezpieczeniu jedynie w zakresie nakazu i zakazu lub wybranych zakazów, niepotrzebny punkt ze wskazanych poniżej należy skreślić):

1) nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia i zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia;

2) zakazu zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej;

3) zakazu kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej;

4) zakazu wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, obiektu sportowego lub miejsca pracy, i przebywania na tym terenie;

na obszarze/na odległość (należy wskazać obszar lub odległość, które uczestnik będzie obowiązany zachować, jeżeli wniosek dotyczy innego obszaru lub innej odległości niż określone w nakazie i zakazie lub zakazach):

.....
.....
wydanego/wydanych przez (należy wskazać organ, który wydał nakaz i zakaz lub zakazy, a niepotrzebny punkt z dwóch wskazanych poniżej – skreślić):

1) Policję, dnia

2) Żandarmerię Wojskową, dnia

na czas (należy wskazać okres zabezpieczenia, a niepotrzebny punkt z dwóch wskazanych poniżej – skreślić):

1) do dnia

2) trwania postępowania.

5.4. Uzasadnienie wniosku o udzielenie zabezpieczenia przez przedłużenie obowiązywania nakazu i zakazu lub zakazów (wypełnić tylko w przypadku zgłaszania wniosku opisanego w rubryce 5.3)

Wyjaśnienie, dlaczego wydane przez Policję lub Żandarmerię Wojskową nakaz i zakaz lub zakazy nadal powinny obowiązywać:

.....
.....

5.5. Wniosek o udzielenie zabezpieczenia (nie były uprzednio wydane nakaz i zakaz ani zakazy) (tę rubrykę formularza wypełniają jedynie wnioskodawcy, którzy domagają się udzielenia zabezpieczenia, w sytuacji gdy nakaz i zakaz ani zakazy nie były uprzednio wydane przez Policję lub Żandarmerię Wojskową, albo uprzednio wydane straciły moc obowiązującą; pozostali wnioskodawcy skreślają rubrykę 5.5)

Wnoszę o udzielenie zabezpieczenia przez (jeżeli wnioskodawca domaga się, aby sąd wydał orzeczenie o zabezpieczeniu wyłącznie w odniesieniu do zobowiązania lub wyłącznie w odniesieniu do wybranych zakazów, niepotrzebny punkt ze wskazanych poniżej należy skreślić):

1) zobowiązanie uczestnika do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia;

2) wydanie uczestnikowi zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia

na obszarze/na odległość (należy wskazać obszar lub odległość, które uczestnik jest obowiązany zachować):

.....

3) wydanie uczestnikowi zakazu zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej (należy wskazać obszar lub odległość, które uczestnik jest obowiązany zachować):

.....

4) wydanie uczestnikowi zakazu kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej;

5) wydanie uczestnikowi zakazu wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do których uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, miejsca pracy lub innego miejsca, w którym zwykle lub regularnie przebywa osoba doznająca przemocy domowej, i przebywania na tym terenie;

na czas (należy wskazać okres zabezpieczenia, a niepotrzebny punkt z dwóch wskazanych poniżej – skreślić): 1) do dnia 2) trwania postępowania.	
5.6. Uzasadnienie wniosku o udzielenie zabezpieczenia (tę rubrykę formularza wypełniają jedynie wnioskodawcy, którzy zgłaszają wniosek z rubryki 5.5; pozostali wnioskodawcy skreślają rubrykę 5.6)	
Fakty uzasadniające udzielenie zabezpieczenia:	
6. Załączniki (należy wymienić wszystkie dokumenty dołączone do wniosku)	
Odpis wniosku dla uczestnika (należy złożyć tyle egzemplarzy, ilu wskazano uczestników postępowania)	
7. Dodatkowe załączniki (dotyczy wnioskodawców, którzy wnoszą o ustanowienie adwokata lub radcy z urzędu, w związku z faktem, że nie są w stanie ponieść kosztów wynagrodzenia pełnomocnika bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny, pozostali wnioskodawcy skreślają rubrykę 7)	
1) Wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego z urzędu; 2) Oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania (wzór do pobrania w siedzibach sądów i ze stron internetowych sądów).	
8. Imię i nazwisko (czytelne) osoby lub osób składających wniosek oraz podpis	9. Miejscowość i data

POUCZENIE

1. Urzędowe formularze są dostępne w budynkach sądów rejonowych i okręgowych, w Internecie pod adresami www.ms.gov.pl i www.funduszsprawiedliwosci.gov.pl oraz na stronach internetowych sądów rejonowych, sądów okręgowych i sądów apelacyjnych.

2. Wniosek nie musi być złożony na urzędowym formularzu (art. 560³ § 1 Kodeksu postępowania cywilnego).

3. Wniosek należy złożyć w sądzie rejonowym właściwym ze względu na miejsce zamieszkania wnioskodawcy, a w braku miejsca zamieszkania – w sądzie miejsca jego pobytu (art. 508 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego).

4. Wnioskodawca jest zwolniony od uiszczenia kosztów sądowych.

5. Zgodnie z art. 165 § 2 w zw. z art. 13 § 2 Kodeksu postępowania cywilnego oddanie pisma procesowego w polskiej placówce operatora świadczącego pocztowe usługi powszechne na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej albo w zagranicznej placówce pocztowej operatora świadczącego pocztowe usługi powszechne na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej jest równoznaczne z wniesieniem tego pisma do sądu (datą wniesienia jest data oddania).

6. Niezachowanie warunków formalnych pisma, które uniemożliwia nadanie mu dalszego biegu, powoduje wezwanie do uzupełnienia braków w terminie tygodniowym. Jeżeli braki nie zostaną w tym terminie uzupełnione, pismo podlega zwrotowi. Taki skutek nie następuje jedynie w wypadku, gdy do wniosku lub innych pism nie dołączono odpisów. Wówczas odpisy sporządza i doręcza sąd (art. 560⁴ § 2 Kodeksu postępowania cywilnego).

PRAWO CYWILNE – WYBRANE ZAGADNIENIA

Zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych

- Każdy człowiek od chwili urodzenia ma zdolność prawną.
- Pełnoletnim jest, kto ukończył lat osiemnaście.
- Przez zawarcie małżeństwa małoletni uzyskuje pełnoletność. Nie traci jej w razie unieważnienia małżeństwa.
- Pełną zdolność do czynności prawnych nabywa się z chwilą uzyskania pełnoletności.
- Nie mają zdolności do czynności prawnych osoby, które nie ukończyły lat trzynastu, oraz osoby ubezwłasnowolnione całkowicie.

Ubezwłasnowolnienie całkowite

Osoba, która ukończyła lat trzynaście, może być ubezwłasnowolniona całkowicie, jeżeli wskutek choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych, w szczególności pijaństwa lub narkomanii, nie jest w stanie kierować swym postępowaniem.

Skutki braku zdolności do czynności prawnych

Czynność prawna dokonana przez osobę, która nie ma zdolności do czynności prawnych, jest nieważna. Jednakże gdy osoba niezdolna do czynności prawnych zawarła umowę należącą do umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego, umowa taka staje się ważna z chwilą jej wykonania, chyba że pociąga za sobą rażące pokrzywdzenie osoby niezdolnej do czynności prawnych.

Ograniczona zdolność do czynności prawnych

Ograniczoną zdolność do czynności prawnych mają małoletni, którzy ukończyli lat trzynaście, oraz osoby ubezwłasnowolnione częściowo.

Ubezwłasnowolnienie częściowe

Osoba pełnoletnia może być ubezwłasnowolniona częściowo z powodu choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych, w szczególności pijaństwa lub narkomanii, jeżeli stan tej osoby nie uzasadnia ubezwłasnowolnienia całkowitego, lecz potrzebna jest pomoc do prowadzenia jej spraw.

Zgoda przedstawiciela ustawowego

Z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie kodeks cywilny przewidzianych, do ważności czynności prawnej, przez którą osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych zaciąga zobowiązanie lub rozporządza swoim prawem, potrzebna jest zgoda jej przedstawiciela ustawowego.

Potwierdzenie umowy

Ważność umowy, która została zawarta przez osobę ograniczoną w zdolności do czynności prawnych bez wymaganej zgody przedstawiciela ustawowego, zależy od potwierdzenia umowy przez tego przedstawiciela.

Strona, która zawarła umowę z osobą ograniczoną w zdolności do czynności prawnych, nie może powoływać się na brak zgody jej przedstawiciela ustawowego. Może jednak wyznaczyć temu przedstawicielowi odpowiedni termin do potwierdzenia umowy, która staje się wolna po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu.

Jednostronna czynność prawna

Jeżeli osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych dokonała sama jednostronnej czynności prawnej, do której ustawa wymaga zgody przedstawiciela ustawowego, czynność jest nieważna.

Umowy w drobnych sprawach

Osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych może bez zgody przedstawiciela ustawowego zawierać umowy należące do umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego.

Rozporządzanie zarobkiem

Osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych może bez zgody przedstawiciela ustawowego rozporządzać swoim zarobkiem, chyba że sąd opiekuńczy z ważnych powodów inaczej postanowi.

Miejsce zamieszkania

Miejscem zamieszkania osoby fizycznej jest miejscowość, w której osoba ta przebywa z zamiarem stałego pobytu.

Miejsce zamieszkania dziecka

Miejscem zamieszkania dziecka pozostającego pod władzą rodzicielską jest miejsce zamieszkania rodziców albo tego z rodziców, któremu wyłącznie przysługuje władza rodzicielska lub któremu zostało powierzone wykonywanie władzy rodzicielskiej. Jeżeli władza rodzicielska przysługuje na równi obojgu rodzicom mającym osobne miejsce zamieszkania, miejsce zamieszkania dziecka jest u tego z rodziców, u którego dziecko stale przebywa. Jeżeli dziecko nie przebywa stale u żadnego z rodziców, jego miejsce zamieszkania określa sąd opiekuńczy.

Miejsce zamieszkania osoby pozostającej pod opieką

Miejscem zamieszkania osoby pozostającej pod opieką jest miejsce zamieszkania opiekuna.

Jedno miejsce zamieszkania

Można mieć tylko jedno miejsce zamieszkania.

Zasiedzenie nieruchomości

Posiadacz nieruchomości niebędący jej właścicielem nabywa własność, jeżeli posiada nieruchomość nieprzerwanie od lat dwudziestu jako posiadacz samoistny, chyba że uzyskał posiadanie w złej wierze (zasiedzenie).

Po upływie lat trzydziestu posiadacz nieruchomości nabywa jej własność, choćby uzyskał posiadanie w złej wierze.

Ochrona małoletniego

Jeżeli właściciel nieruchomości, przeciwko któremu biegnie zasiedzenie, jest małoletni, zasiedzenie nie może skończyć się wcześniej niż z upływem dwóch lat od uzyskania pełnoletności przez właściciela.

Zasiedzenie rzeczy ruchomej

Posiadacz rzeczy ruchomej niebędący jej właścicielem nabywa własność, jeżeli posiada rzecz nieprzerwanie od lat trzech jako posiadacz samoistny, chyba że posiada w złej wierze.

Porzucenie rzeczy ruchomej

Właściciel może wyzbyć się własności rzeczy ruchomej przez to, że w tym zamiarze rzecz porzuci.

Zawłaszczenie rzeczy ruchomej

Własność ruchomej rzeczy niczyjej nabywa się przez jej objęcie w posiadanie samoistne

Umowa zlecenia

Przez umowę zlecenia przyjmujący zlecenie zobowiązuje się do dokonania określonej czynności prawnej dla dającego zlecenie. W braku odmiennej umowy zlecenie obejmuje umocowanie do wykonania czynności w imieniu dającego zlecenie.

Wynagrodzenie przyjmującego zlecenie

Jeżeli ani z umowy, ani z okoliczności nie wynika, że przyjmujący zlecenie zobowiązał się wykonać je bez wynagrodzenia, za wykonanie zlecenia należy się wynagrodzenie. Jeżeli nie ma obowiązującej taryfy, a nie umówiono się o wysokość wynagrodzenia, należy się wynagrodzenie odpowiadające wykonanej pracy.

Powierzenie wykonania zlecenia osobie trzeciej

Przyjmujący zlecenie może powierzyć wykonanie zlecenia osobie trzeciej tylko wtedy, gdy to wynika z umowy lub ze zwyczaju albo gdy jest do tego zmuszony przez okoliczności. W wypadku takim obowiązany jest zawiadomić dającego zlecenie o osobie i o miejscu zamieszkania swego zastępcy i w razie zawiadomienia odpowiedzialny jest tylko za brak należytej staranności w wyborze zastępcy. Zastępca odpowiedzialny jest za wykonanie zlecenia także względem dającego zlecenie. Jeżeli przyjmujący zlecenie ponosi odpowiedzialność za czynności swego zastępcy jak za swoje własne czynności, ich odpowiedzialność jest solidarna.

Przypadkowa utrata lub uszkodzenie rzeczy

W wypadku gdy przyjmujący zlecenie powierzył wykonanie zlecenia innej osobie nie będąc do tego uprawniony, a rzecz należąca do dającego zlecenie uległa przy wykonywaniu zlecenia utracie lub uszkodzeniu, przyjmujący zlecenie jest odpowiedzialny także za utratę lub uszkodzenie przypadkowe, chyba że jedno lub drugie nastąpiłoby również wtedy, gdyby sam zlecenie wykonywał.

Obowiązki przyjmującego zlecenie

Przyjmujący zlecenie powinien udzielać dającemu zlecenie potrzebnych wiadomości o przebiegu sprawy, a po wykonaniu zlecenia lub po wcześniejszym rozwiązaniu umowy złożyć mu sprawozdanie. Powinien mu wydać wszystko, co przy wykonaniu zlecenia dla niego uzyskał, chociażby w imieniu własnym.

Używanie rzeczy zleceniodawcy

Przyjmującemu zlecenie nie wolno używać we własnym interesie rzeczy i pieniędzy dającego zlecenie. Od sum pieniężnych zatrzymanych ponad potrzebę wynikającą z wykonywania zlecenia powinien płacić dającemu zlecenie odsetki ustawowe.

Zwrot wydatków zleceniobiorcy i zwolnienie od zobowiązań

Dający zlecenie powinien zwrócić przyjmującemu zlecenie wydatki, które ten poczynił w celu należytego wykonania zlecenia, wraz z odsetkami ustawowymi. Powinien również zwolnić przyjmującego zlecenie od zobowiązań, które ten w powyższym celu zaciągnął w imieniu własnym.

Udzielenie zaliczki

Jeżeli wykonanie zlecenia wymaga wydatków, dający zlecenie powinien na żądanie przyjmującego udzielić mu odpowiedniej zaliczki.

Termin płatności wynagrodzenia

W razie odpłatnego zlecenia wynagrodzenie należy się przyjmującemu dopiero po wykonaniu zlecenia, chyba że co innego wynika z umowy lub z przepisów szczególnych.

Solidarna odpowiedzialność za wspólne zlecenie

Jeżeli kilka osób dało lub przyjęło zlecenie wspólnie, ich odpowiedzialność względem drugiej strony jest solidarna.

Wypowiedzenie zlecenia

Dający zlecenie może je wypowiedzieć w każdym czasie. Powinien jednak zwrócić przyjmującemu zlecenie wydatki, które ten poczynił w celu należytego wykonania zlecenia. W razie odpłatnego zlecenia obowiązany jest uiścić przyjmującemu zlecenie część wynagrodzenia odpowiadającą jego dotychczasowym czynnościom, a jeżeli wypowiedzenie nastąpiło bez ważnego powodu, powinien także naprawić szkodę. Przyjmujący zlecenie może je wypowiedzieć w każdym czasie. Jednakże gdy zlecenie jest odpłatne, a wypowiedzenie nastąpiło bez ważnego powodu, przyjmujący zlecenie jest odpowiedzialny za szkodę.

Źródło: ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2023 r., poz. 1610 ze zm.)

NIEODPŁATNA POMOC PRAWNA

Nieodpłatna pomoc prawna kierowana jest do osób, które borykają się z problemem prawnym. Profesjonalny prawnik w punkcie nieodpłatnej pomocy prawnej wskaże zainteresowanym obywatelom, jakie są ich prawa i obowiązki oraz pokaże sposób rozwiązania ich problemu prawnego.

Profesjonalny prawnik może także udzielić pomocy beneficjentom przy sporządzeniu odpowiednich pism takich jak pozew, pismo o zwolnienie od kosztów lub o ustanowienie adwokata z urzędu.

Porada prawna udzielana jest w przypadku, gdy problem, z którym boryka się obywatel, ma typowo prawny charakter. Porady prawne udziela profesjonalny prawnik z odpowiednim doświadczeniem, np. adwokat, radca prawny, aplikant radcowski lub adwokacki.

Nieodpłatna pomoc prawna kierowana jest do wszystkich obywateli, którzy nie mają możliwości opłacenia kosztów usługi prawnika tj. nie są w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej. Przysługuje także przedsiębiorcy prowadzącemu jednoosobową działalność gospodarczą niezatrudniającemu innych osób w ciągu ostatniego roku.

Na poradę można zapisać się w następujący sposób:

- telefonicznie – w starostwie powiatowym
- elektronicznie – pisząc na podany przez powiat adres e-mail lub zapisując się przy pomocy formularza dostępnego na stronie <https://zapisy-np.ms.gov.pl>
- osobiście – stawiając się w starostwie powiatowym

Uwaga!

Obecnie wobec zniesienia stanu zagrożenia epidemicznego od 1 lipca 2023 r. powiaty co do zasady udzielają porad w trybie stacjonarnym. Planowane jest przywrócenie porad zdalnych z chwilą wejścia w życie nowelizacji ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej.

Wymagane dokumenty

W przypadku chęci skorzystania z porady stacjonarnej, beneficjent składa pisemne oświadczenie, w którym deklaruje, że nie ma możliwości ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej.

Oświadczenie do wypełnienia przekazuje prawnik przed udzieleniem porady, a jego wypełnienie i podpisanie jest konieczne, aby uzyskać nieodpłatną pomoc prawną.

Ważne!

Dane o sprawie zbierane są anonimowo i nie są powiązane z oświadczeniem o niemożności poniesienia kosztów odpłatnej pomocy prawnej. W praktyce oznacza to, że dane dotyczące sprawy, z którą beneficjent zgłosił się do punktu, nie widnieją w sąsiedztwie danych osobowych beneficjenta.

Natomiast beneficjent będący przedsiębiorcą składa:

- pisemne oświadczenie, że nie jest w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej
- oświadczenie o niezatrudnianiu innych osób w ciągu ostatniego roku
- wszystkie zaświadczenia o pomocy de minimis oraz pomocy de minimis w rolnictwie lub rybołówstwie, otrzymanej w roku, w którym ubiegają się o nieodpłatną pomoc prawną oraz otrzymanej w ciągu dwóch poprzedzających ją lat podatkowych, albo oświadczenia o wielkości tej pomocy otrzymanej w tym okresie, albo oświadczenia o nieotrzymaniu takiej pomocy w tym okresie

Gdzie mogę udać się po poradę?

Porady udzielane są w około 1500 punktach w całej Polsce – w każdym powiecie. Zainteresowany obywatel nie ma obowiązku zapisywania się na poradę w powiecie zamieszkania. Może zapisać się na poradę w najbardziej dogodnym dla niego miejscu w Polsce. Dostępność punktów nieodpłatnej pomocy możesz sprawdzić na: zapisy-np.ms.gov.pl.

Informacje o dostępnych punktach znajdują się także w starostwach powiatowych, urzędach gmin i urzędach miast oraz na ich stronach internetowych.

System nieodpłatnej pomocy jest kierowany między innymi do osób ze szczególnymi potrzebami. Każda z takich osób może skorzystać z nieodpłatnej pomocy prawnej. W przypadku

konieczności zapewnienia udogodnień potrzebnych do udzielenia porady (np. usługi tłumacza języka migowego) należy taką potrzebę zgłosić podczas umawiania wizyty lub niezwłocznie po jej umówieniu.

Osoby ze znaczną niepełnosprawnością ruchową, które nie mogą stawić się w punkcie osobiście, oraz osoby doświadczające trudności w komunikowaniu się, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się mogą korzystać z porady poza lokalem punktu lub przy użyciu środków porozumiewania się na odległość, takich jak telefon lub komunikatory internetowe.

Źródło: <https://www.gov.pl/web/nieodplatna-pomoc/npp>; ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. z 2021 r., poz. 945 ze zm.)

W związku ze zniesieniem stanu zagrożenia epidemicznego z dniem 1 lipca 2023 r., nieodpłatne porady prawne oraz obywatelskie odbywają się od tego dnia wyłącznie stacjonarnie.

Porady w formie zdalnej (telefon, mail) mogą być udzielane wyłącznie osobom ze znaczną niepełnosprawnością ruchową, które nie mogą stawić się w punkcie osobiście oraz osobom mającym trudności w komunikowaniu się, o których mowa w art. 8 ust. 8 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej. Przed uzyskaniem porady zdalnej osoba uprawniona składa staroście w formie papierowej lub elektronicznej, oświadczenie, o którym mowa w art. 4 ust 2 ww. ustawy wraz ze wskazaniem okoliczności to uzasadniających oraz informację o dostępnych tej osobie środkach porozumiewania się na odległość.

Nieodpłatna pomoc prawna lub nieodpłatne poradnictwo obywatelskie na terenie powiatu poznańskiego udzielane są po wcześniejszym zarejestrowaniu się:

telefonicznie pod numerami 61 84 10 797 lub 572 157 488

(w poniedziałki w godz. 9.00-17.00, od wtorku do piątku w godz. 7.30-15.30)

e-mailem na adres: pomocprawna@powiat.poznan.pl

lub online pod adresem: <http://np.ms.gov.pl>

**Wykaz Punktów nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego
na terenie gmin powiatu poznańskiego wraz z harmonogramem ich funkcjonowania w 2023 r.
(stan od 01.08.2023 r.)**

Lp.	Adres punktu nieodpłatnej pomocy prawnej/nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego	Rodzaj punktu	Dni i godziny, w których udzielana jest nieodpłatna pomoc prawna lub obywatelska	
1.	Klub Siódemka ul. Poznańska 7 62-060 Stęszew	Punkt nieodpłatnej pomocy prawnej	Poniedziałek - piątek:	w godz. od 11.00 do 15.00
2.	Gminny Ośrodek Kultury ul. Szkolna 11 62-070 Dopiewiec (gm. Dopiewo)	Punkt nieodpłatnej pomocy prawnej	Poniedziałek: Wtorek, środa, czwartek: Piątek:	w godz. od 13.00 do 17.00 w godz. od 11.30 do 15.30 w godz. od 10.30 do 14.30
3.	ul. Kaczyńska 26 62-010 Pobiedziska	Punkt nieodpłatnej pomocy prawnej	Poniedziałek - piątek:	w godz. od 11.00 do 15.00
4.	Budynek Urzędu Miejskiego ul. Dworcowa 3 62-050 Mosina	Punkt nieodpłatnej pomocy prawnej	Poniedziałek: Wtorek: Środa, czwartek, piątek:	w godz. od 13.00 do 17.00 w godz. od 11.00 do 15.00 w godz. od 9.00 do 13.00
5.	Ośrodek Pomocy Społecznej ul. Poznańska 25 62-020 Swarzędz	Punkt nieodpłatnej pomocy prawnej	Poniedziałek: Wtorek, czwartek: Środa, piątek:	w godz. od 13.00 do 17.00 w godz. od 12.00 do 16.00 w godz. od 9.00 do 13.00
6.	Ośrodek Pomocy Społecznej (Budynek C Urzędu Gminy) ul. Poznańska 94 62-080 Tarnowo Podgórne	Punkt nieodpłatnej pomocy prawnej	Poniedziałek: Wtorek, środa, piątek: Czwartek:	w godz. od 14.00 do 18.00 w godz. od 8.00 do 12.00 w godz. od 11.00 do 15.00
7.	Centrum Organizacji Pozarządowych ul. Sikorskiego 3 62-030 Luboń	Punkt nieodpłatnej pomocy prawnej <u>ze specjalizacją mediacja</u>	Poniedziałek: Wtorek: Środa: Czwartek, piątek:	w godz. od 9.00 do 13.00 w godz. od 14.00 do 18.00 w godz. od 11.00 do 15.00 w godz. od 10.00 do 14.00
8.	Ośrodek Pomocy Społecznej ul. Poznańska 34A 62-035 Kórnik	Punkt nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego	Poniedziałek - piątek:	w godz. od 11.30 do 15.30
9.	Budynek dworca kolejowego ul. Dworcowa 21B 62-001 Golęczewo (gm. Suchy Las)	Punkt nieodpłatnej pomocy prawnej	Poniedziałek, środa: Wtorek, czwartek: Piątek:	w godz. od 14.00 do 18.00 w godz. od 10.00 do 14.00 w godz. od 9.00 do 13.00
10.	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury ul. Poznańska 33 62-025 Kostrzyn	Punkt nieodpłatnej pomocy prawnej ze <u>specjalizacją mediacja</u>	Poniedziałek: Wtorek, piątek: Środa, czwartek:	w godz. od 13.00 do 17.00 w godz. od 8.00 do 12.00 w godz. od 14.00 do 18.00
11.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej ul. Gdyńska 30 62-004 Czerwonak	Punkt nieodpłatnej pomocy prawnej	Poniedziałek: Wtorek, środa: Czwartek, piątek:	w godz. od 13.00 do 17.00 w godz. od 11.00 do 15.00 w godz. od 8.00 do 12.00
12.	Ośrodek Pomocy Społecznej ul. Młyńska 15 62-052 Komorniki	Punkt nieodpłatnej pomocy prawnej	Poniedziałek: Wtorek, środa, czwartek: Piątek:	w godz. od 12.00 do 16.00 w godz. od 10.00 do 14.00 w godz. od 8.00 do 12.00
13.	Ośrodek Pomocy Społecznej ul. Dworcowa 10 62-095 Murowana Goślina	Punkt nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego	Poniedziałek, środa, piątek: Wtorek, czwartek:	w godz. od 9.00 do 13.00 w godz. od 13.00 do 17.00
14.	ul. Poznańska 23 63-004 Tulce (gm. Kleszczewo)	Punkt nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego	Poniedziałek, środa, piątek: Wtorek, czwartek:	w godz. od 8.00 do 12.00 w godz. od 14.00 do 18.00
15.	Kino „Wielkopolanin” Plac Stanisława Reszki 29 64-320 Buk	Punkt nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego	Poniedziałek, środa, czwartek: Wtorek: Piątek:	w godz. od 10.00 do 14.00 w godz. od 13.00 do 17.00 w godz. od 8.00 do 12.00
16.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej ul. Wysoka 1 62- 040 Puszczykowo	Punkt nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego	Poniedziałek, wtorek, środa, czwartek, piątek:	w godz. od 11.00 do 15.00
17.	Budynek świetlicy wiejskiej ul. Szamotulska 7 62-090 Cerekwica (gm. Rokietnica)	Punkt nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego	Poniedziałek, wtorek, piątek: Środa, czwartek:	w godz. od 10.00 do 14.00 w godz. od 14.00 do 18.00

Wielkopolskie Centrum Pomocy
Prawnej i Mediacji w Nowym Tomyszu
ul. Osiedlowa 19, 64-300 Nowy Tomyśl
osrodekmediacyjny@gmail.com
www.wcppim.com

Wielkopolskie
Centrum Pomocy
Prawnej i Mediacji

Informator został sfinansowany ze środków
z budżetu Powiatu Poznańskiego w ramach dotacji
z budżetu państwa.

POWIAT
POZNAŃSKI